

2001

„Ez az iskola valaha Kecskemétnek dicsősége lesz”

Ötven éves a kecskeméti Kodály Iskola*

Kodály Zoltán jövőbe tekintő, feladatokat sejtető és reményt sugalló szavait kétszeresen is kölcsönöztük cikkünk címéhez. Először 1957-ben, a hetvenöt éves Kodályt köszöntő kecskeméti hangversenyen hangzott el e mondat, magától a Mestertől. Aztán 1994-ben Szögi Ágnes könyvének találó címeként tűnt fel, így, idézőjelben utalva az átvételre.

Fél évszázad múltán igazolva láthatjuk a mentornak az alapító(k) törekvéseit és eredményeit elismerő szavait. A világ közben nagyot fordult – s épp ezen iskolatípus szempontjából nem igazán pozitív hatással. Bizony mások ma a külső és a belső körülmények, az igények és a lehetőségek, másféle nehézségekkel kell megküzdeni, mint negyven-ötven évvel ezelőtt... De nem ezek taglalása a feladatunk most, habár teljesen ki sem kerülhetjük az időszerű kérdéseket az évforduló ünneplése örömtüzeinek fényétől elvakítva...

Ötössé stilizált lant, vagyis lantformára stilizált ötös számjegy az ötvenesben – ez szimbolizálta a fél évszázados fennállását ünneplő kecskeméti Kodály Iskola – hivatalos nevén: a kecskeméti *Kodály Zoltán Ének-Zenei Általános Iskola, Gimnázium, Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola* – fél évszázados jubileumi rendezvényeinek műsorlapjain a muzsikát. A muzsikát, melyet itt elsősorban és az alapító igazgatónő, néhai *Nemesszeghy Lajosné Szentkirályi Márta* és a háttérben eszmei kiindulópontként és őrangyalként álló *Kodály Zoltán* szándéka szerint elsősorban az *ének* jelent. Lassanként több generációban számolhatók azon évjáratok, amelyek e nagyszerű „találmány” áldásaiban részesülhettek az úttörő szerepét felvállaló alföldi város iskolájában és a példáját évtizedekig egyre növekvő, majd az utóbbi évtizedben egyre csökkenő számban követő hasonló intézményben (tagozatban). A „hírös város” iskolája (a kezdetek rövid néhány évét leszámítva) mindvégig megőrizte önállóságát. Némi albérleti időszaktól eltekintve tíz-tizenöt évenként váltva „lakhelyét”, egyre jobb körülmények közé vándorolt a lassan nagyvárossá fejlődő Kecskeméten. Ma – a város és az állam gondoskodásának köszönhetően – egy minden igényt kielégítő, talán valóban páratlan épületegyüttesben töltheti be sokszínű és nemes hivatását az itthon és külföldön is méltán híressé lett intézmény.

Első huszonhárom évének gyarapodását, a továbbiak megalapozását elhivatott és a körülmények miatt harcos lelkűvé váló, a nemes célt korai haláláig elkötelezetten szolgáló

* MLÉZ 2001/1, 6-9. o.

alapítójának és első vezetőjének köszönhető az iskola. Kodály Zoltán szavaival szólva ezt az iskolát „egyedül Nemesszeghy Lajosné energiája hozta létre”. Személyes példáján és erőfeszítésein túl érdeme, hogy mindig talált maga mellé ügybuzgó munkatársakat is, akik nehéz időkben, gáncsokodások közepette is osztották hitét és törekvését, s az „ügy” mellé álltak. Utódainak – az átmeneti időszakokban kétszer is megbízott vezetői feladatot vállaló – Sibalin Istvánnénak, aztán Rozgonyi Évának, Romány Pálnénak, Ladics Tamásnének és az évfordulós tanévben hivatalban lévő igazgatónőnek, Alföldyné Dobozi Eszternek – szép és súlyos örökség továbbélését, fenntartását és fejlesztését kellett vállalniuk. Az iskolára új feladatok hárultak, míg kialakult a mai négy „tagozatú” szerkezet, melyben az eredeti célkitűzésnek megfelelően a zenekedvelők és műkedvelők, vagyis a zeneileg is művelt közönség alsó és középfokú nevelésének feladata mellett a leendő szakzenészek képzése is helyet kapott. Természetes, hogy a fél évszázados fennállás megünneplése számadás is volt 2000. október 24-e és 29-e között.

Az oktatómunkát legközvetlenebbül a négy délelőttön át tartó – s természetesen nem csak a zenei nevelést előtérbe állító – *bemutató órák* tárták az érdeklődők elé. Az emlékeztetést szolgálta a sok érdekes dokumentumot felsorakoztató *iskolatörténeti kiállítás*, melyet a „gazda”, a városi önkormányzat nevében Leviczky Cirill, az Oktatási Bizottság elnöke nyitott meg. A mai diákok tájékozódását, az iskola múltjának megismerését szolgálta a néhány lelkes tanár által szervezett *iskolatörténeti vetélkedő* a dr. Szögi Ágnes, az iskola hajdani diákja, a Kodály Intézet kutató munkatársa elnökletével tevékenykedő zsűri előtt. A hangszeren is muzsikáló tanulók, a *zeneiskolások* a *nyugdíjas zenetanároknak* kedveskedtek műsorukkal. Ugyancsak a múlthoz, egyúttal az iskolában folyó másirányú művészeti neveléshez kapcsolódott áttételesen az a *kiállítás*, melyen a képző- vagy iparművésszé, illetve építésszé lett hajdani tanítványok színvonalas munkáit mutatták be az ugyancsak volt Kodály iskolás ifj. Gyergyádesz László művészettörténész kalauzolásával.

Szögi Ágnes fent említett könyve a felkutatott hivatalos dokumentumokat, Nemesszeghy Márta feljegyzéseit használta forrásként, hogy az első, közel két és fél évtized küzdelmeit és eredményeit lehető tárgyilagossággal bemutassa. Kolcsárné Udvari Katalin (aki az iskola legelső osztályában kapta életre szóló élményeit) „Psalmus humanus” – Ének-Zenei Általános Iskola, Kecskemét, 1950 címmel a Püski Kiadónál a fél évszázados „születésnapra” megjelent könyve középpontjába a személyes emlékezők és vélemények kerültek. A *könyv bemutatójára* a jubileumi ünnepség keretében került sor, október 28-án.

Nemesszeghy Lajosné sok volt és még ma is aktív munkatársa, számos tisztelője, az iskola pedagógusai, hajdani és mai diákjai mentek el október 27-én kora délután a kecskeméti köztemetőbe, hogy részt vegyenek az alapító igazgató *síremlékének koszorúzásán*.

Kedves színfoltja, egyben záró eseménye volt a közel egy hetes megemlékezésnek az iskola hajdani és mai épületeit összekötő *jubileumi futóverseny*. Volt olyan épület, amelynek már ma is csak hült (vagy inkább: elegáns üzletházzal beépített) helyét kereshették fel a „portyázók”, de rövidesen a végleg elaggott, Kodály által „kultúr-pajtának” titulált, híres-hirhedt épület is átadja helyét valami újnak. A régi diákok gyermekeikkel, unokáikkal arra járván nem mutathatják meg nehéz időkben megélt, mégis szívmengető élményekkel teli iskolás éveik helyszínét...

Október 26-án, csütörtökön délután máshonnan is sok ének-zenei iskolai tanárt vonzó *szakmai tanácskozás* helyszíne volt a kecskeméti Kodály Iskola szép hangversenyterme. Az énekkarok rövid műsorával keretezett tanácskozás témája *Az ének-zene tagozatos iskolák helye a magyar közoktatásban* volt. Alföldyné Dobozi Eszter igazgatónő köszöntője után a felkért előadók elvi és gyakorlati szempontból, tárgyilagosan és mélyen személyes tapasztalatok alapján közelítették meg a kérdést – kiki helyzete és vérmérséklete szerint. Erdei Péter, a Kodály Intézet főigazgatója, Rápli Györgyi, a Fővárosi Pedagógiai Intézet vezető szaktanácsadója, Szabó Dénes, a nyíregyházi Kodály Iskola tanára és karnagya és Tóth Ferenc karnagy, a komlói Kodály Iskola tanára voltak a meghívott előadók. Abban mindnyájan egyetértettek, hogy az iskolák helyzete, társadalmi és hivatalos támogatottsága, enyhén szólva, előnytelenül változott a rendszerváltás kezdete óta. Ezt az mutatja leginkább, hogy még a legjobbak, legeredményesebbek és leghíresebbek is számos nehézséggel küzdenek, miközben az ének-zenei iskolák száma tíz év alatt mintegy a felére csökkent. Új, a közvetlen haszonelvőséget előtérbe állító közszellem, az országos és a helyi oktatáspolitikai részéről az iskolatípus igazi feladatát, szerepét és értékét meg nem vagy alig értő vélekedések, s persze anyagi nehézségek és sokszor – kisszerű helyi és alapvető országos – óraszám-viták s más hasonló okok lehetetlenítették el ezen iskolák (tagozatok) működését. Ugyanakkor mindnyájan hitet tettek amellett, hogy szükség van ezekre az iskolákra, s nem csak a szakma belső igényei, az arra érdemes, elhivatott és kitűnő felkészültségű tanárok ambíciója és méltó foglalkoztatása, vagy egy-egy nemzetközi mércével is kiemelkedő színvonalú kórus működésének fenntartása miatt. Nemcsak mint tanító, de mint nevelő intézmények is fontos szerepet, hivatást töltenek be a magyar közoktatás egészében. Hogy számuk újra növekedjék, bizonyára el kell telnie „egy kis” időnek; de a fogyást megállítani, belső szempontból is és a külföld még fennálló érdeklődése miatt is elsőrendű érdek. Kár volna, ha Kodály Zoltán világszerte becsült zenei nevelési koncepciója, ez az értékes örökség ebek harmincadjára jutna!

Az Oktatási Minisztérium képviselőjében Kaposi József, a Közoktatási Főosztály helyettes vezetője (egyéb elfoglaltsága miatt az előtte szólók bíráló és eredményeket

felsorakoztató, problémafeltáró és lelkesítő előadásait sajnos nem hallva) beszélt elsősorban a kerettantervek és az óraszámok kérdéséről, a törvényi szabályozás alapelveiről. A közönség soraiból hozzászólók helyi és országos gondokat vetettek fel, melyre a minisztériumi vendég válaszolt halovány reményt keltő ígéretével annak, hogy keresik az ének-zenei iskolák működésének biztonságát szavatoló megoldásokat.

Beszámolónk végére hagytuk a legfontosabb, legreprezentatívabb eseményeket, a két esti hangversenyt. Október 27-én, az iskola „születésnapján” tartalmi gazdagságában és művészi színvonalában egyaránt az ünnephez méltó hangversenyt nyithatott meg Kodály Zoltánné dr. Sárközy István alpolgármester köszöntője után. Néhány verssel, prózával színesítve, mondhatni, hogy teljes keresztmetszetet adott a műsor a Kodály Iskola teljes zenei tevékenységéről. Bájos gyermekjátékdaloktól és táncoktól (betanították Hainfart Márta, illetve Móczárné Nagy Márta) és a Kicsinyek Kórusa műsorától (karvezető: Ubrizsyné Érsek Éva, zongorán kísért Szücsné Sátorhegyi Erzsébet) országos zeneiskolai és szakközépiskolai versenyeken díjat nyert hangszeres szólistákon keresztül a nagyok kórusaiig gazdag programot élvezhetett a termet megtöltő hallgatóság. Többségében magyar szerzők, mindenekelőtt Kodály művei hangzottak el. Az országos és nemzetközi versenydíjakkal magasra értékelt Miraculum Gyermekkar és Aurin Leánykar Durányik László vezetésével szerepelt. A tanév elején újjáalakult Campanella Leánykar – akiknek énekéhez Révész László zongoraszólam is társult – Antoni Andrea, a Kodály Iskola Vegyeskarát Balogné Papp Boglárka vezényelte. Valamennyien felkészülten, az énekszó szeretetét, a művek átélését bizonyítva léptek pódiumra. Az öt kórus befejezésül a fenséges, nagy kánont, a Forr a világot énekelte. Ismétléskor a közönség soraiból is sokan csatlakoztak, hogy bizonyítsák, él az a lélek, mely csudadolgok megtételére ösztönözhet minket...

Másnap, Szappanos Benedek városi kulturális tanácsnok köszöntőjét követően, az iskola ma már főiskolás-egyetemista művészjelölt, illetve előadóművész *volt növendékei adtak hangversenyt*. Fellépett Ittész Gergely (fuvola), Klenyán Csaba (klarinét), Vizin Viktória (ének) s partnerükként három zongorista: Mezei Pál, Gerhát László (alma Materébe visszatérve, az iskola tanára) és Budai Márta. A műsort Fehér Anikó, a Duna Televízió szerkesztője, természetesen maga is hajdani kecskeméti növendék, vezette. Visszamenő érvénnyel e fiatal zeneművészek mostani és mindenkori teljesítménye is igazolja a Kodály Iskola szakközépiskolai tagozatának, sőt egyeseknél az alsó foknak is sikeres alapozó és tehetséggondozó munkáját. Ez remélhetően a „csak éneklők” népesebb körében is szerez híveket a hangszeres muzsikának is.

A nagyszabású programról a helyi tévé mellett a Duna Televízió jóvoltából (december 16-án, Kodály Zoltán születési évfordulóján) a szélesebb közönség is ízelítőt kaphatott.

Meg kell még emlékeznünk arról, hogy – bár nem a hivatalos ünnepi program részeként, de valahogyan mégis – az ötvenedik évforduló jegyében alakult meg számos, ma az élet legkülönbözőbb területein dolgozó régi Kodály-iskolás kezdeményezésére és vezetésével az a baráti egyesület, mely a kezdeményezők és alapozók szellemének tovább éltetése érdekében, az alapvető célkitűzések megvalósításának segítésére kíván tevékenykedni. Így akarják visszaadni az iskolának, amit ott sok évvel, évtizedekkel ezelőtt kaptak, hogy a megtapasztalt jóból és szépből gyermekeiknek, unokáiknak is jusson.

Mit kívánhatnánk az ötven esztendő, ma már joggal nagy múltúnak, ugyanakkor továbbra is szépreményűnek mondható kecskeméti Kodály Iskolának? Legyen mindig belső ereje éppúgy, mint külső támogatója, melyek segítségével mindig, amíg a magyar kultúra él, képes lesz legyőzni a nehézségeket és méltóképpen tudja teljesíteni hivatását, hogy példa lehessen mások számára is, elsőként az egyenlők között, a Kodály Zoltán megfogalmazta műveltségesezmény gyakorlati megvalósításában, az alapító igazgatónő, Nemesszeghy Lajosné Szentkirályi Márta szellemében. Nem akármilyen feladat hivatástudattól és a gyermekek szeretetétől áthatott, magas szakmai felkészültségű és igényes nevelőtestületnek sem...